

ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΧΩΜΑΤΑ

Πολλά βιβλία περιγράφουν τη Μικρασιατική Καταστροφή, κανένα όμως όπως τα ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΧΩΜΑΤΑ της Διδώς Σωτηρίου. Το βιβλίο εκδόθηκε το 1962 και έχει ως ήρωα ένα υπαρκτό πρόσωπο, το Μανώλη Αξιώτη, από τον οποίο η Διδώ Σωτηρίου άντλησε μεγάλο μέρος του υλικού της, μέσα από τις συνεντεύξεις που του πήρε.

Το βιβλίο χωρίζεται σε τέσσερις μεγάλες ενότητες:

1^η ΕΝΟΤΗΤΑ - ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΖΩΗ: Περιγράφει τον τρόπο ζωής, πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, των Ελλήνων του Κιρκιντζέ, χωριού του Μανώλη Αξιώτη. Παρά τις σκληρές συνθήκες ζωής της εποχής εκείνης και τα προβλήματα με τις Οθωμανικές αρχές, Έλληνες και μουσουλμάνοι συμβίωναν αρμονικά, η μια κοινότητα βοηθούσε την άλλη και είχαν αναπτυχθεί ισχυρές οικονομικές σχέσεις μεταξύ των δυο κοινοτήτων.

2^η ΕΝΟΤΗΤΑ - ΑΜΕΛΕ ΤΑΜΠΟΥΡΟΥ (ΤΑΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ): Ο Μανώλης Αξιώτης στρατολογείται υποχρεωτικά στα τάγματα εργασίας και στέλνεται στα βάρη της Ασίας. Περιγράφεται το δράμα των μελλοθάνατων (κακουχίες, ταπεινώσεις, πείνα, αρρώστιες, βασανιστήρια, εκτελέσεις, αποτυχημένες αποδράσεις), καθώς και οι νέες ελπίδες από την ανθρωπιά που δεν έχει χαθεί. Στο βάθος της Ασίας κάποιοι Μουσουλμάνοι χωρικοί βοηθούν τον ήρωα, το ίδιο και ένας γαιοκτήμονας κοντά στην Άγκυρα. Μετά από πολλά βασάνια, ο Αξιώτης καταφέρνει να δραπετεύσει και να φτάσει στο χωριό του, τον Κιρκιντζέ, μαζί με ένα φίλο του.

3^η ΕΝΟΤΗΤΑ - ΗΡΘΑΝ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ: Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος τελειώνει και ο ελληνικός στρατός αποβιβάζεται στη Σμύρνη. Οι Έλληνες παίρνουν τα όπλα που έχουν παρατήσει οι Τούρκοι, ενώ κάποιοι αρχίζουν να τρομοκρατούν, ως αντίποινα, τους Μουσουλμάνους. Ο Μανώλης ετοιμάζεται να παντρευτεί την Κατίνα, την οποία αγαπά πολύ. Όμως δεν προλαβαίνει, επιστρατεύεται και στέλνεται στο Μέτωπο. Τραυματίζεται ελαφρά δυο φορές, αλλά επιστρέφει στο Μέτωπο, όπου τον βρίσκει η διάσπαση του Μετώπου.

Στην τρίτη ενότητα περιγράφονται οι δυσκολίες και κακουχίες των στρατιωτών, κάποιες παρεκτροπές στη μεταχείριση των Τούρκων, η διαφθορά που υπήρχε και τα μέσα που έβαζαν όσοι ήθελαν να μείνουν

στη Σμύρνη, μακριά από το Μέτωπο, τα παιχνίδια των Μεγάλων Δυνάμεων σε βάρος των Ελλήνων και η ανικανότητα της ελληνικής κυβέρνησης στην Αθήνα.

4^η ΕΝΟΤΗΤΑ - Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ: Μετά από μια βασιανιστική πορεία κατά την οποία ο Αξιώτης συναντά χιλιάδες δράματα (βιασμούς, διωγμούς, σφαγές, καταστροφές), τελικά φτάνει στη Σμύρνη και βρίσκει τους δικούς του. Όμως κανένας τους δε θέλει να παραδεχτεί ότι το μέτωπο έσπασε κι οι Τούρκοι θα μπουν στη Σμύρνη από στιγμή σε στιγμή.

Τελικά μπαίνουν στις βάρκες και τους ρυμουλκούν πλοία του Βρετανικού Στόλου. Όμως την επόμενη μέρα οι Βρετανοί παραδίδουν τις βάρκες στους Τούρκους και αυτοί τις ρυμουλκούν στο Και, την προκουαία της Σμύρνης. Στο μεταξύ η Σμύρνη καίγεται, οι κάτοικοι σφάζονται, οι γυναίκες βιάζονται. Οι Σύμμαχοι αγνοούν το δράμα των Ελλήνων και Αρμενίων, απλά κινηματογραφούν και παίζουν χαρούμενα τραγούδια με τις μπάντες τους. Όσοι πρόσφυγες κολυμπούν και ανεβαίνουν στα συμμαχικά καράβια, ξαναρίχνονται στη θάλασσα.

Η οικογένεια του Μανώλη Αξιώτη προσπαθεί να κρυφτεί σε μια αποθήκη, αλλά τους βρίσκουν οι Τούρκοι και στέλνουν το Μανώλη μαζί με τον αδελφό του στα Αμελέ Ταμπουρού (τάγματα εργασίας). Οι αιχμάλωτοι εκτελούνται κατά εκατοντάδες, ακόμη και από 12χρονα Τουρκόπουλα ή πεθαίνουν από την πείνα, τη δίψα, τις κακουχίες. Ο Μανώλης καταφέρνει να δραπετεύσει και να φτάσει στη Σάμο με ένα καΐκι.

Τα Ματωμένα Χώματα θεωρούνται ως το ελληνικό αντίστοιχο του «Πόλεμος και Ειρήνη». Σε όλο το βιβλίο, βασικοί υπεύθυνοι για την καταστροφή υποδεικνύονται οι Γερμανοί που θέλουν να πάρουν τον έλεγχο του εμπορίου της Ανατολής, εκδιώκοντας τους Έλληνες και Αρμενίους. Αναφέρεται ότι οι Γερμανοί έβαζαν ιδέες στους Τούρκους για το πώς θα καταστρέψουν τους Έλληνες, πώς θα στρέψουν τους απλούς Μουσουλμάνους εναντίον των Ελλήνων. Μουσουλμάνοι ιερωμένοι, απεσταλμένοι της τουρκικής κυβέρνησης, πράκτορες των Γερμανών φανατίζουν τους Τούρκους εναντίον των Ελλήνων και κάμπουν τις ενστάσεις κάποιων μουσουλμάνων.

Η ανάγνωση του βιβλίου με έκανε να νιώσω συγκίνηση και βαθιά συμπόνια για τα θύματα της Μικρασιατικής καταστροφής, αθώους Έλληνες και Τούρκους, ενώ ταυτόχρονα, με την υπόδειξη των υπαϊτών, απέκτησα μια ολοκληρωμένη εικόνα γι' αυτά τα τραγικά γεγονότα. Όταν ολοκλήρωσα το διάβασμα και της τελευταίας σελίδας, ένιωθα ήδη πλουσιότερη συναισθηματικά και πνευματικά.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΓΡΑΨΕ Η ΒΙΒΗ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ (Γ3, σχολικό έτος 2014-15) ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΜΑΝΤΩ ΚΑΤΙΣΠΟΔΑ)

ΣΚΙΤΣΟ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ (ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΑΣΤΡΟΜΑΝΩΛΗΣ, Β2)

ΣΚΙΤΣΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΣΑΤΣΑΛΜΑ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗ ΤΟΥ Β3 ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ GUERNICA ΤΟΥ ΠΙΚΑΣΟ

